

Deportat 5080 a Mauthausen i alliberat el 6 de maig de 1945.

Natural d'Abrucena (Almeria), nascut el 6 de febrer de 1921. Els seus pares es van instal·lar a Terrassa el 1926, amb l'Àngel, de tot just 5 anys i la seva germana Remedios, amb només 2 anys. El 1936, orfe de mare des de poc temps abans, està domiciliat al carrer de Salvador Seguí (actual Ègara), al número 94, amb el seu pare Rafael (1896), i la seva germana Remedios (1923). L'Àngel treballava de tintorer a Manufactura Tèxtil i el seu pare, de manobre. Durant la seva infància va fer amistat amb el Bernardo Antonio Martínez, veí del carrer de Bartrina. Aquesta amistat es va perllongar en la joventut, en què van compartir militància a les Joventuts Llibertàries de Terrassa, lluita al front, camps de refugiats a França i supervivència a cinc anys de deportació a Mauthausen. Una amistat que l'exili l'ha definit com a: frèbres de coeur. De la joventut d'Àngel ens parla una altra amistat des de l'exili, Francesc Giné, que ens diu: "durant un míting de la CNT on intervenien Garcia Oliver i Federica Montseny, van tenir una agradable i inesperada sorpresa: per primera vegada un jove company de les Joventuts Llibertàries de Terrassa va ser convidat a prendre la paraula entre aquells llegendaris dirigents i va tenir una intervenció precisa, clara, un discurs molt reeixit i apreciat. Aquest company es deia Àngel Olivares, el qual en les reunions no acostumava a parlar massa. Un silenciós que de cop i volta va sortir de la seva reserva per exposar una anàlisi constructiva de la situació. L'endemà els comentaris entusiasmats i d'admiració es van sentir a tota la ciutat. Olivares hi havia participat en representació de les Joventuts Llibertàries i es va convertir en l'honor dels joves de Terrassa. Parlant el just i necessari, va saber donar-nos confiança, era el nostre orgull. Un noi orfe, entusiasta de la boxa i taciturn".

Tot just complerts els 18 anys, el 1938 es va enrolar a la 26a divisió, l'antiga columna Durruti "a la plana major de l'1r batalló de la 119a brigada, en companyia dels seus amics de Terrassa i del comandant Antolín." Amb la Retirada va entrar a França al febrer de 1939 per Bourg-Madame i després d'uns dies en el fort de Montlluís va ser internat al camp disciplinari de Vernet d'Arieja i després a Sètfons. Integrat a la 22a companyia de treballadors estrangers (CTE) va ser enviat a la línia Maginot (la línia de defensa de França en el nord-est), on va ser capturat pels nazis. Va estar inter-

Ángel Olivares

Ángel Olivares, a la dreta, amb Josep Clua, al centre, i José Sáez, a l'esquerra, a la sortida del camp de concentració, (1945).

Font: www.estelnegre.org

nat a l'*stalag* (camp de presoners de guerra) V-D de Strasburg, des del 22 de juny fins al 10 de desembre de 1940, quan va ser deportat a Mauthausen el 13 de desembre de 1940. Destinat al grup anomenat *kommando* César, dirigit per César Orquín, va estar a Vöcklabruck, Ternberg i Reld-Zipf. Va aconseguir sobreviure fins a l'alliberament a Ebensee el 6 de maig de 1945, on els nazis pretenien tancar-los en un túnel, dinamitar-lo i enterrar-los vius, però al caminar per allà van topar amb les forces aliades nord-americanes, que els van alliberar. A partir d'aquell moment va romandre a França.

Després d'una estada a Lodeva, on residia la seva germana Remedios des que va fugir de Terrassa, i on es va retrobar amb Ginette, la seva dona, es van instal·lar a París. Van tenir dos fills: Serge, nascut el 1952, i Véronique, nascuda el 1953.

El 1946 es va incorporar a la Comissió de la CNT dels egarencs a l'exili, va col·laborar activament a la revista Hispania i va ser un dels fundadors a França de la Federación Española de Deportados e Internados Políticos (FEDIP), de la qual va assumir el 1950 el càrrec de secretari en el departament del Sena. Des d'aquesta associació es va lluitar no només pel reconeixement dels deportats republicans, sinó també per la gestió i la reclamació de pensions a vídues i orfes, tant a l'exili com a les famílies que residien a Espanya, totalment desateses, quan no, reprimides. A la pàgina 399 del llibre de la seva filla Véronique (*Los republicanos españoles en el campo de concentración nazi de Mauthausen*. París, 2008) es reproduïx el següent: "De més de 8.000 espanyols de Mauthausen, amb prou feines vam ser 2.000 els que vam poder salvar-nos a l'alliberament del 5 de maig de 1945. El primer que vam fer a l'arribar a París va ser crear la Federación Española de Deportados ... Des d'aquest organisme, jurem record etern als que van caure víctimes del criminal sadisme nazi. Preocupació nostra també va ser tractar d'aconseguir d'Alemanya i de França pensions per a les vídues i familiars dels caiguts en els camps de concentració". L'última relació amb Terrassa va ser la represàlia de ser acomiadat de l'empresa. Àngel Olivares va morir a París el 4 de març de 1982.

Ref.: SAB, PHT, ERG, PSA, VOL, ENE i PAR

Nota: les cites corresponen a la informació proporcionada per Véronique Olivares, filla de l'Àngel.

Àngel Olivares pronunciant un discurs davant del monument dedicat a Mauthausen al cementiri de Père Lachaise de París, el 2 de maig de 1965 (XX aniversari de l'alliberament). Font: www.militants-anarchistes.info

Els tres amics de Sant Pere, de dalt a baix: Bernardo Antonio Martínez, Àngel Olivares i Pere Mauri. Els dos primers supervivents a la deportació. El tercer, Pere, mort en combat en l'alliberament de França. Font: V.Olivares.

La llamborda de l'Àngel Olivares s'ha col·locat davant del número 94 del carrer d'Ègara, conjuntament amb la del Bernardo Antonio Martínez, en el decurs d'un acte que ha començat a la cruïlla d'aquest carrer amb el de Bartrina, al barri de Sant Pere, i que ha tingut continuïtat a l'interior de l'INS Montserrat Roig. Ha comptat amb la participació de l'alumnat i professorat del centre, els representants de l'Amical de Mauthausen, del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya, de l'Ajuntament de Terrassa, i de les famílies de l'Àngel i de l'Antonio Bernardo.
Font: Ajt. Terrassa fotos: Rafel Casanova

- ANC: <http://anc.gencat.cat/ca/detall/noticia/La-llista-de-reparacio-juridica-de-victimes-del-franquisme-en-dades-obertes>. Relació de procediments del franquisme a Catalunya, dipositats a l'ATMT (Archivo Tribunal Territorial Militar) núm. 3 de Barcelona.
- ARO: <https://collections.arolsen-archives.org/en/search/>
- CHE: Checa, S.; Del Río, S. i Martín, R. Andaluces en los campos de Mauthausen. Sevilla, 2006
- ENE.: www.estelnegre.org
- ERG: Romero García, E., La Columna Durruti. Barcelona, 2017
- FMD: Fondation pour la Mémoire de la Déportation, www.bddm.org
- GAL: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/cb34458709m/date1940.liste>
- MAR: Armengou, M., i Belis, R. El convoy de los 927. Barcelona, 2005
- MDG: <http://memoria.gencat.cat/ca/que-fem/cost-huma-de-la-guerra-civil/>
- MFE: Ferrer Murillo, M. "Els milicians terrassencs de columna Macià- Companys. Lluitadors de l'ideal", Terme, núm. 33. Terrassa, desembre 2018, p. 149- 198
- MMX: <https://memoricamexico.gob.mx/es/memorica/home#home>
- MOR: Roig, M. Els catalans als camps nazis. Edicions 62. Barcelona, 2017.
- ORF: AHT. ACVOC. "Censo de huérfanos de la revolución nacional y la guerra"
- PAR: pares.mcu.es; Bermejo, B. i Checa, S. Libro Memorial. Españoles deportados a los campos nazis (1940-1945). Centro Documental de la Memoria Histórica Editat pel Ministeri de Cultura, 2006. (PARES-Portal de Archivos Españoles)
- PHT: Padró d'habitants de Terrassa, 1936
- PSA: Salou, P. i Olivares, V. Los republicanos españoles en el Campo de concentración nazi de Mauthausen. Éditions Tirésias. París, 2008
- QUI.: Llibres d'allistaments (quintes). Arxiu Històric Terrassa
- SAB: Sàbat, Francisco. Los anarcosindicalistas tarrasenses en el exilio, Autoedición. Barcelona, 1979
- SNN: Sala de los Nombres: <https://raumdernamen.mauthausen-memorial.org/?L=6>
- VOL: Olivares, Véronique. Mémoires espagnoles. L'espoir des humbles. Éditions Tirésias. París, 2008

FONT TEXT: TERRASSA EXILIADA de Juan Antonio Olivares Abad i testimonis familiars o altres fonts (quan es faci constar).

